

KAKO SAM BIO GLUP

Sasvim je izvesno da sam bio glup. To, uostalom, niko dosad nije uspeo da ospori, a sumnjam da će se uopšte naći takav glupak koji bi se usudio da mi to osporava.

Moja glupa biografija izgledala je ovako. Rodio sam se glup, na glup način i u glupo vreme. Tako sam odmah postao čovek svoga vremena. Glupo sam rastao, a s mojim rastom rasla je i moja glupost. Vreme se, međutim, menjalo, a ja nisam hteo da se menjam. Bio sam glupo uveren da mi moje glupačko dostojanstvo ne dozvoljava da se menjam kako se menja vreme, smatrajući da je svako vreme podjednako glupo za dobro vaspitanog glupaka.

Završio sam glupe škole, stekao glupu kvalifikaciju i zaposlio se na odgovarajućem radnom mestu. Moji glupi radni rezultati doprineli su da budem glupo zapažen među kolegama i koleginicama. Tapšali su me po ramenima i govorili: baš si glup. Godila mi je moja cenjena glupost. Sanjao sam o glupoj karijeri, koja mi se glupo smešila.

Budući natprosečno glup, znao sam da je moje glupačko znanje i obrazovanje oskudno i da treba dalje glupo da se usavršavam. Zato sam se upisao na postdiplomske studije i postao doktor gluposti.

Bio sam tada na vrhuncu svoje gluposti. Svima sam delio glupe savete, pisao glupe rasprave iz filozofije gluposti i sastavljao enciklopediju budalastina. Bio sam ekspert u svakoj vrsti glupiranja.

Pošto sam postao glupak broj jedan u sredini u kojoj sam glupo živio i radio, mogao sam glupački da završim svoju glupu biografiju.

Ali, vraga! Nije mi se dalo da dugo uživam plodove svoje velike gluposti, čekajući glupu penziju u glupačkom radu i nepomućenoj glupoj sreći.

Evo kako se to desilo. U mome izbornom srezu raspisani su izbori za najpametnije. Kao što je normalno, kandidati za najpametnije mogli su biti samo pametni. Međutim, pošto su mnogi pametni bili zauzeti pametnijim poslovima, pokazalo se da nema dovoljno pametnih kandidata za najpametnije. Nedostajao je jedan kandidat.

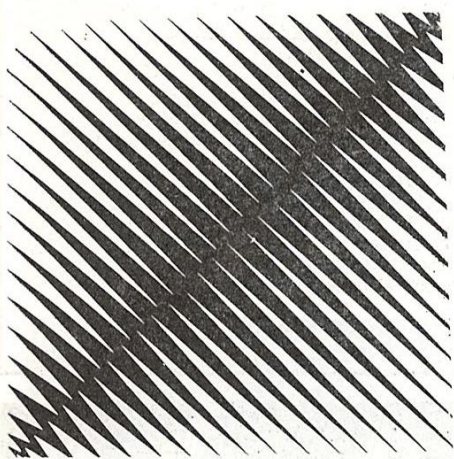
Da ne bi brukala srez, kandidaciona komisija nije htela da traži ispomoć iz susednog izbornog sreza. I pošto je biračima objasnila da kandidacione kriterijume treba primenjivati elastično, odlučila je da predloži jednog glupog kandidata.

Naravno, taj glupak sam bio ja. Izabran sam među najpametnije. I tako, više nisam ni glup ni pametan, ni najgluplji među najpametnijima. Sad sam prosto jedan od najpametnijih.

Kao takav, u početku sam se osećao veoma glupo, ali sad sam se navikao na taj položaj. Samo, brine me šta će biti sa mnom posle osam godina (jer toliko traje mandat najpametnijih). Da li je to dovoljno dug period da čovek ponovo postane glup? Da li će u međuvremenu glupost napredovati ili iščeznuti? Na kraju krajeva, da li ću biti sposoban da se vratim među glupe?

Sve mi se čini da je svršeno s mojom glupošću. Jer, kao doktor gluposti, dobro znam da glupom čoveku koji je na legalan način postao pametan i, štaviše, jedan od najpametnijih, nikad više neće pasti na pamet neka glupost.

A sasvim je izvesno da sam bio glup.

desa tomić -đurović

Pisati i govoriti o slikarki Desi Tomić Đurović, čini se da je u ovom trenutku neodoljivo od klime u kojoj se već nekoliko godina nalazi slikarstvo Beogradskog umetničkog kruga. Otuda, pitanja čisto formalnog izraza koja formiraju portret umetnika, uzmiču, po prirodi izlaganja, u drugi plan.

Pre desetak godina, negde na granici između dve decenije, odlazeći sa izložbe naših vrhunskih umetnika i prvih Oktobarskih salona, bili smo sigurniji da izložena dela predstavljaju integralni deo svetskih kretanja. Moglo se govoriti o razlikama u kvalitetu, o eventualnim uticajima, sporijim ili bržim reakcijama (ili, naprotiv, o autentičnim doprinosima „svetskoj katedrali“), ali se nije sumnjalo da smo u širem središtu svetskih zbivanja. Ono dugo kaskanje i poštapanje za hodom istorije, koja nas prati od baroka i rokokoa, izgledalo je da je konačno prevaziđeno i da smo uzeli čvrst, siguran korak.

Poredenje ovogodišnjeg Oktobarskog salona sa onim što se moglo videti na poslednja tri Bijenala u Veneciji — pruža poražavajući utisak. (Doduše, on se samo ublažuje, ako u našu manifestaciju uključimo imaginarno i ono što poslednjih godina apstinira.) Da je Venecijski Bijenale u Meksiku, možda bi neko u fizičkim daljinama tražio razloge tog pojavi, ali Venecija je danas bliža Beogradu, nego što je to bilo Pančevo pre četvrt veka.

Vasilij Kandinski je 1912 u svom delu „O duhovnom u umetnosti“, kao i u nekim zapazanjima iznetih u „Plavom konjaniku“ vizionarski nagovestio savremene tokove. S jedne strane novi realizam, skoro brutalan u verističkoj spoznaji sveta i sredstvima izraza; a, s druge strane, apstraktne tendencije, produbljene optičko-kinetičkim senzacijama i empiričkim vrednostima čisto znanstvenog tipa. Između ovih polova osciliraju preokupacije savremenih stvaralaca, i, kao što se klatno miče, tako se polovi dodiruju i udaljuju, otkrivajući kod svakog autentičnog stvaraoča vlastiti svet oblika. Bez obzira na budućnost novih pokreta, apstraktna umetnost, kakvu je znamo već dve decenije, tažizam i enformel, izgubili su avangardni monopol i žive još jedino u delima onih čija se mladost identifikuje sa njihovim radanjem i procvatom.

Kako objasniti ovaj predah u trenutku naše optimalne otvorenosti prema svemu što je napredno u svetu i u odnosu prema rezultatima neposrednog nasleđa? Pitanje bi moglo postati tema posebnog članka, ali, bez obzira na složenost odgovora, i različite aspekte gledanja, subjektivnan momenat snažno bi prevagnuo u odgovoru.

Ali, vratimo se Desi Tomić Đurović. Reč je o umetniku primenjenih umetnosti, čije preokupacije ponekad dobijaju avangardni karakter. Zajedno s Tomislavom Dugonjićem i Zoranom Radovićem ona personificira one tendencije koje se vezuju za uopšteni termin Op-ar. Cifra je isuviše skromna, čak ako joj pridružimo jednog „doajena“: Dragoslava Stojanovića-Sipa, čije se stvaralaštvo dugo godina ispisivalo na marginama našeg umetničkog života i koje tek danas, u dodiru s mladim i najmladim, otkriva pravi smisao autorove poruke.

Ako se izuzmu najstariji radovi, nastali u dodiru s našom srednjovekovnom ornamentikom, sadašnja faza Dese Tomić proistekla je iz geometrijske apstrakcije. Nju je odlikovala pročišćenost oblika, kao posledica najkonsekventnije redukcije, i ritam linearno geometrijskog tipa. Kasnije, u sadašnjoj fazi ona će otići dalje u produbljavanju apstrakcije, Geometrijski oblik oslobada se prirodnog izvora i kao izolovana, nezavisna percepcija, postaje organska čelića od koje se izgrađuju s retkom invencijom u variranju, novi oblici i sistemi oblika, kartuzijanski čisti i strogi u privrženosti zakonima optičkih senzacija.

Desa Tomić Đurović je umetnik primenjenih umetnosti (konačno takva je priroda njenih dela ostvarenih u tekstilu), ali njene preokupacije imaju avangardni karakter. Paradoks? Svakako — da. Za svakog koji je u primenjenim umetnostima naučio da vidi utilitarističku potvrdu vrednosti poteklih iz onog „drugog“ dela likovnih umetnosti.

No, bez obzira na podele, koje s obe strane imaju argument i protivargumente, umetnik na vlastiti način razrešava ove protivrečnosti, tako, što kod sebe i u sebi briše nesumljive razlike — premda bi jedna izložba istih shvatanja i ideja ostvarenih u slikama i grafici mogla da obraduje, jer bi imala poseban značaj u posebnu težinu.